HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

כגון דקיימי דרא דגברי. האחד עומד במפתן ורואה ומגיד לזה וזה לזה עד הכהן הלא בעיר: **מנא הא מילתא.** מיידי דאיירי במנא הא מילתא דחזקה נקט נמי הא: **מנגן.** בתמיה: **פשע חנויות.** כולן מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבלה ומנגא בשר באדם הלך אחר הרוב הא קמן חזינא דרובא דהיתירא: **וסנהדרין.** תנן (סנהדרין דף מ.) י"ב מזכין וי"א מחייבין זכאי: **קטן וקטנה.** דפליגי רבנן עליה דר"מ ביבמות (דף פא:) דתנן[1] יבם קטן שבא על יבמה קטנה יגדלו זה עם זה ולא חיישינן שמא תמצא אילונית או הוא סריס ונמצא פוגע בחשש אחיו שלא במקום מצוה דבעי להקים לאחיו שם והאי לאו בר הכי הוא אלא אמרינן זיל בתר רוב קטנים דעלמא דאינם סריסים והיינו רובא דליתיה קמן: **אחיה מרישא של עולה.** שאין יכולין לחלוצו ולבדוק בקרום של מוח שמא ניקב והוא אחת מי"ח טרפות[2] משום דכתיב (ויקרא ה) ונתן אותה לנתחיה ולא נתחיה לנתחים שאסור לחתוך נתחיה אחד לשנים וקרבן טרפה פסולה בשמעתא קמייתא דמנחות (דף ה:) שכשהוא אומר למטה [ויקרא ה] מן הנכר שאין תיל אלא להוציא את הטרפה: **דפלי ליה.** [3]קורעו וחולהו ולא יבדיל: **פלי.** פרטי"ר בלע"ז: [4]**לייף.** מחובר. תרגום וחברת[5] ותלפף: **גומרתא.** גחלת: **וקלי ליה.** לעשה הגולגולת לבדוק ליה לקרום: **המחתך בגידין.** אע"פ דקשין כעצמות: **מאליה.** המקריב שלמים או חטאת מכשב ואיל קרב אליה עם האימורים. מן הכליות ולמטה לגד הזנב והזנב קרי ליה אליה[6]: **חוט השדרה.** שנפסק טרפה. וכולהו תנהו באלו טריפות (לקמן מב.): **דמתפתי פסק ליה.** שמשפיל לחותכה סמוך לזנב שאפילו נפסק החוט בחותו אליה אין הבהמה טרפה בו כדאמרינן באלו טריפות (שם מה:) עד היכן חוט השדרה עד בין הפרשות דהיינו כנגד הירכים שהחוט מתפצל שם לג' האחד פורש לגד עשה ימין האליה שקורין הנק"ם בלע"ז והשני לשמאלו והאמצעי הולך כדרכו על סוף הזנב ומבין הפרשות והלאה לא מתקרי חוט השדרה להטריף בו שכבר[7] הבהמה נסמך על ירכה ולא על חללה ואין צריך לחוט והא נמי מבין הפרשות ולמטה פסיק לה לאליה ובודק כל החוט הנשאר מבין הפרשות ולמעלה עד המוח של ראש שהוא יולא משם: **מקום שהכליות יועצות.** למעלה מן הפרשות הוא. בברכות (דף סא.) אמרינן לב מבין כליות יועצות: **היכא דלייף.** שמחובר מבחוץ לגד הגב ואינו פותח לגד הגב ולא לגד החלל מבקע את השדרה כולה לאורכה: **שלמה הסוי.** אפילו לאחר עריפה עולמית אלמא לא מצינו למיתבר גרמי ולמיבדק מי טרפה היא דניתי אחריתי: **מאי נפקא מינה.** מי טרפה היא הא לאו קרבן הוא והטרופה[8] לא נפקא אלא שתהא לעולם כעין עריפה שלא יתחתה לאברין אבל טרפות מחייס לא שמעינן מינה: **האמר** [9]**ר' יצחק.** בקדושין (דף מז.) לענין לאסור בהנאה: **כפרה לפיב בה לקדשים.** כפר לענין ישראל [בבכורים כא] מה קדשים אסורין בהנאה אף היא אסורה בהנאה וה"נ לענין טרפה מהתם תיפוק: **כשהיא שלמה.** שלא יתחתה: **חטאת קרייה רחמנא.** (במדבר יט) למי נדה חטאת היא: **דקיימי דרא דגברי.** בלא זה היה יכול לומר כגון שהיה אדם עומד בפתח הסגר וראה שלא חסר אלא רואה לפרש באותו ענין שאף הכהן עצמו היה יכול לידע: **מנא הא מילתא דאמור רבנן זיל בתר רובא.** ומ"מ היו יודעים שלא בא בתר חזקה כ"ש בתר רובא דרובא וחזקה רובא עדיף[10] וי"ל דלרב אחא בר יעקב בעי דלא קיים ליה חזקה מקרא ולמאי דמפרש רבינו חיים דהא דרובא עדיף מחזקה לא[11] מסברא אלא יליפין מפרה אדומה דאחרינן בתר רובא אע"ג דאיכא חזקה כנגד הרוב דאוקי גברא שמזין עליו בחזקת טמא אתי שפיר הכא: **אבל היכא דלייף לית לן בה.** מקשין אמאי לא יליף מכל קרבנות דדמו שבת ולא חייסינן שמא ימצא קרבן טרפה ונמצא שחלל שבת וי"ל דאין יכול להוכיח משם דאיכא למימר דמספק נמי אמר רחמנא דלדמי שבת מצות קרבן כמו שבפיקוח נפש אמרינן בספ"ק דכתובות (דף טו:) דלא הלכו בו אחר הרוב: **דמנח גומרתא בו.** ואפילו חל ערב פסח להיות בשבת מצאתה שאי אפשר לעשות מע"ש דומה את השבת: **אתיא מעגלה ערופה.** תימה דלא דמי גבי פרה ועגלה כיון דלייף לית לן בה וי"ל [12]דמשמע דבשעת שריפה ולאחר עריפה תהיה שלימה כמו בשעת שחיטה ועריפה:

הערופה כשהיא שלמה. לקמן בפרקין (כד.) דרשינן נמי מהערופה זאת בעריפה ואין אחרת בעריפה ובסוף פרק כל הבשר (לקמן קיח:) גבי דבר שנעשה מצותו [13]אמר תרי מיעוטי כתיבי ושמו הערופה וי"ל דמהערופה משמע שפיר ההוא מיעוטא דזאת בעריפה ומדסמך העגלה להערופה דרשינן העגלה שלמה: **אתיא מפרה אדומה.** ומ"מ כיון דפרה בת שתי שנים מ"ל דילמא היינו משום דאוקמיה אחזקה שאינה טרפה למ"ד [14]טרפה אינה חיה ומיהו כאן י"ל דאיכא חזקה אחרת כנגדה דהעמד טמא על חזקתו אבל לקמן דליף מעדים זוממים קשה וי"ל דכל חזקה אלא נתברה ולא נודעה אפילו שעה אחת לא אזלינן בתרה ויש ללמוד מתוך כך הלכה למעשה דאם עשה גבינות מכמה בהמות ואח"כ נשחטה אחת ונמצאת טרפה שכולם אסורות דאין לי להעמיד פרה אחזקתה ולומר השתא הוא דנטרפה מיהו בטרפה מחמת שהריאה היא סרוכה דאם היינו בקיאין לבדוק אפשר שהיה לה היתר אין לאסור דהוה ליה ספק ספקא ספק אינה טרפה א] ואם תמצא לומר טרפה אימא דאחר כך נטרפה: **חטאת קרייה רחמנא.** תימה דלא קאי אמי טעמא ברש אין מעמידין (ע"ז כג.) דדייק התם גבי פלוגתא דרבי אליעזר ור' יהושע עד כאן לא פליגי אלא בחשש אבל היכא דודאי רבעה פסולה ש"מ דפרה קדשי מזבח היא ומשני דשאני פרה דקרייה רחמנא חטאת אלא מעתה תפסל ביוצא דופן אלמה תניא הקדישה ליוצא דופן פסולה ור"ש מכשיר פירוש ואי איתא להיפיך דרשה דחטאת מסתמא אקרא לא הוה פליג ר"ש ומסיק אלא שאני פרה דואיל ומוס פוסל בה דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין בה לכך פסולה בדביעה וביוצא דופן כשרה ורבנן דפסלי ביוצא דופן משום דסברי דקדשי מזבח היא ומיהו על כרחיך אי אפשר לפרשה כן דבכל דוכתא אמרינן שאני פרה דקדשי בדק הבית היא א"כ הוה אתי כר"ש וגרלה לפרה דהכי פריך אלא מעתה תפסל ביוצא דופן ופריך לכולהו טעמי בין נפרש בטעמא דרביעה משום דקדשי מזבח היא בין נפרש משום דחטאת קרייה רחמנא דמסתמא ר"ש לא פליג ארבותיו רבי אליעזר ורבי יהושע ומשני שאני פרה דואיל ומוס פוסל בה ולא גרסינן אלא ובפסולים לא היה כתוב אלא שבקונטרס הגיה וכתב ה"ג אלא וטעמא דחטאת קרייה רחמנא לעולה קאי לרבנן דפסלי ביוצא דופן ואם תאמר לרבי שמעון דלית

עין משפט נר מצוה

עה א מיי' פ"ו מהלכות מעשה קרבנות הלכה יט:

עו ב מיי' פ"א מהלכות ק"פ הלכה ס:

עז ג מיי' פ"א מהלכות מעשה קרבנות הלכה יח:

עח ד מיי' פ"א מהלכות רוצח הלכה ג:

עט ה מיי' פ"א מהלכות עבודת יום"כ הלכה יד:

תורה אור השלם

1. לֹא תַחֲרֹשׁ אַחֲרֵי רַבִּים לָרָעֹת וְלֹא תַעֲנֶה עַל רַב לִנְטֹת אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטֹּת: שמות כג ב
2. וְהִפְשִׁיט אֶת הָעֹלָה וְנִתַּח אֹתָהּ לְנִתְחֶיהָ: ויקרא א ו
3. בְּבֵית אָחִד יֵאָכֵל לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת מִן הַבָּשָׂר חוּצָה וְעֶצֶם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ: שמות יב מו
4. וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אִשֶּׁה לַיי חֶלְבּוֹ הָאַלְיָה תְּמִימָה לְעֻמַּת הָעֻצָּה יְסִירֶנָּה וְאֶת הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב: ויקרא ג ט
5. וְכֹל זְקֵנֵי הָעִיר הַהִוא הַקְּרֹבִים אֶל הַחָלָל יִרְחֲצוּ אֶת יְדֵיהֶם עַל הָעֶגְלָה הָעֲרוּפָה בַּנָּחַל: דברים כא ו
6. וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶל אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל מִחוּץ לַמַّחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו: במדבר יט ג
7. וְלָקַח אֶת שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים וְהֶעֱמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְיָ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא טז ז

שיטה מקובצת

א) כגון דקיימי דרא דגברי ואמרי לא בצר לא בצר כדקאי קאי: **ב)** אחרי רבים להטות רובא. נ"ב עי' תוס' בכורות דף יט ע"ב: **ג)** וקלי ליה ובדיק ליה דתניא אבל השורף בעצמות והמחתך בגידים אין בו: **ד)** דפלי ליה מבקעו וחוצאהו ולא יבדיל: פלי פנדיר בלע"ז: **ה)** לייף מחובר תרגום וחברת ותלפף ונ"ב בקצת ס"י נמצא דפלי ליה חברו בגט פשוט ההוא גט מקושר דאתא לקמיה דרב סלא חסידא כל יומא הוה פלי ליה לקמיה כך מצאתי בס"י: **ו)** והזנב קרי ליה אליה תמימה שאין רשאי לבקעה ולחלקה ואפילו לבודקה הס"ד: **ז)** לא מתקרי חוט השדרה להטריף בו שכבר כלה כחו שכבר הבהמה נסמך גבה על יריכה ולא על חללה: **ח)** הא לאו קרבן הוא ומהטרופה נמי לא נפקא לן אלא שתהא לעולם: **ט)** האמר דבי ר' יצאי בקדושין וכו' נ"ב נ"א בקצת ס"י האמר דבי ר' יצאי ילפי' מקדשים ליאסר בהנאה: **י)** וא"ת כיון שלמדנו דאלינן בתר וכו': **יא)** מחזקה לא ילפינן מסברא: **יב)** גבי דבר שנעשה מצותו אין מועלין בו אמרינן תרי מיעוטי כתיבי:

מסורת הש"ס

א) [כתובות יט: יבמות קיט:.], **ב)** [עי' תוס' לקמן כז. ד"ה מנין], **ג)** [פסחים פד: [תוספתא פסחים פ"ו ה"ז], **ד)** [בכרכות פא.], **ה)** קדושין מ. [יבמות ע: מגילה כא. ע"ז כט:], **ו)** [יבמות קיט:], **ז)** [לקמן מב.], **ח)** [שמות כז], **ט)** [קדושין פ. יבמות קיט: נדה יח:], **י)** וגי' מהר"מ דמשמע דבשעת שריפה ועריפה תהיה כו' ומוחק תיבת ולאחר, **כ)** [לקמן מב.],

גליון הש"ם

גמ' ולא נתחיה לנתחים. ע"ל דף כז ע"א תוס' ד"ה מנין:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תד"ה אתיא מפרה אדומה וכו' ואם תמצא לומר טרפה. נ"ב עיין בעיבורא דאיתא למהר"ל אלפנדרי בספר קדר אליה רבא חוזא דף ל"ח ע"ד מ"ש בזה:

לעזי רש"י

פרטי"ר. לסדוק. הנק"ש [הנק"א]. ירכיים.

מוסף רש"י

כגון ט' חנויות. דמנא ונמצא הלך אחר הרוב, דסין דחנויות לפניו הן ואנו רואין שרובן מוכרות בשר שחוטה (יבמות קיט. וכנ"י בכורות יט:). **וסנהדרין.** י"ב מזכין וי"א מחיינין דקי"ל דזכאי, דהואיל ורוב מזכין וקמן ניהו (יבמות שם וכנ"י בכורות שם). **שהכליות יועצות.** אם הלב עשה כן, ומנין שהכליות יועצות שנאמר (תהלים טז) אברך את ה' אשר יעצני אף לילות יסרוני כליותי (ברכות סא.).

רבינו גרשום

אדהכי דכהן הלך לביתו עמדו לשם דרא דגברי והם ראו דלא בצר כלל ומשום הכי צריך להסגיר ועדיין א' אני דלאו אוקים מילתא אחזקה: כגון תשע חנויות וסנהדרין לא קא מיבעיא לי. תשע חנויות כיצד כולן מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבלה ומצא אדם חתיכה של בשר בארץ אמרינן דכל דפריש מרובה פריש וכשרה. סנהדרין כיצד אי שלשים וששה לזכות שלשים וה' לחובה אחרי רבים להטות. אלא כי קא מיבעיא כגון קטן וקטנה כלומר דאמרינן קטן וקטנה לא חולצין ולא מיבמין קטן שמא ימצא סריס חמה ומאי סריס חמה שאירע לו מחמת חולי כלומר שנפלו לו בני מעים שלו בביצים ווז גרב' ומאי קטנה שמא תמצא אילונית שאין לה דדין ואינה ראויה לילד ואינה ראויה ליבום ומדליבום אינה ראויה לחליצה נמי אינה ראויה והשתא קא מיבעיא ליה חולצין או מיבמין אי לא מי אזלינן בתר רובה ורובה אין נמצאין לא סריס חמה ולא אילונית אי לא אזלינן בתר רובה ריכולין לחלוץ וליבום: ונתח אותה לנתחיה אותה לנתחים. כלומר הראש יפריש מן גופה ולא הראש עצמה לנתחים וליחוש שמא וכו' (וגרוע) [ופסול] הוא לעולה אלא תדע דאזלינן בתר רובה דאינו ניקב קרום של מוח: מאאי דלמא דפלי ליה ובדיק ליה. כלומר בקעו לצד אחד אבל היכא דלייף שמחובר היה עדיין מתחת דלא ניתח אותה כולה לנתחים לית לן בה ולא מצית מהכא למילף דאיכא דמנח גומרתא עליה וקלי ליה. כלומר על העצם של ראש מניח גחלת ושורף העצם כנגד קרום של מוח ורואה אם ניקב קרום של מוח ואם לאו ועכשיו אין בו משום שבירת עצם. ועדיין לא מצית למילף מהכא דזיל בתר רובה: וכי תימא דמתתי ופסיק ליה כלומר דפסיק ליה במקום חוט השדרה למטה מן העצה כלפי הראש. לעומת העצה אמר רחמנא וכו': אבל היכא דלייף כלומר שמחוברת **ט)** שצריכה תמימה מצד אחד לית לן בה: אתיא מעגלה ערופה וכו'. וליחוש שמא טרפה אלא תדע דזיל בתר רובה:

ל) נראה דל"ל שמתוכתת מלד אחד דעדיין היא תמימה לית לן בה.